

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Indhold

Indledning.....	2
TNT, Trivsel – natur – teknologi	3
Fremtid.....	6
Introduktion til arbejdet med Utterslev Børnegårds læreplan.....	7
Indledning pædagogisk grundlag	9
Læseguide til afsnittet	10
Børnesyn	11
Leg.....	14
Pædagogiske læringsmiljøer.....	17
Børnefællesskaber og udsatte positioner.....	21
Forældresamarbejde.....	24
Sammenhænge	26
Demokrati	29
Læreplanstemaer	32
Alsidig personlig udvikling	32
Social udvikling	34
Kommunikation og sprog	36
Krop, sanser og bevægelse	37
Natur, udeliv og science	38
Kultur, æstetik og fællesskab.....	39
Lokalsamfund.....	40
Fysisk og psykisk æstetiske børnemiljøer.....	41
Evalueringskultur	42
Bilag 1	43

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Indledning

Kære læser

Lige nu giver du dig i kast med vores ”levende læreplan”... ja, ”levende” lyder måske lidt underligt, men i Utterslev Børnegård gør vi ofte ting på vores egen unikke måde. Også når det gælder den styrkede pædagogiske læreplan. Inden vi beskriver, hvorledes ”det levende” skal forstås, følger indledningsvis en beskrivelse af Utterslev Børnegård.

Når der i denne levende læreplan står skrevet ”pædagogiske personale” henføres der til pædagoger, pædagogiske medhjælpere, studerende og ledelse og vikarer.

Lidt om os...

Utterslev Børnegård, i daglig tale kaldet UB, er en selvejende integreret institution beliggende i Københavns nordvest kvarter. Vi har indmeldt ca. 150 børn i alderen 6 måneder til 6 år. Børnene er fordelt på vores 3 matrikler:

Børnegården ligger ved det idylliske Utterslev gadekær, den fine arkitekttegnede kirke og det smukke gule kulturhus Sokkelundlille. Endvidere er Utterslev Mose tæt på os og vi har mange gode legepladser i nærheden.

Børnegården blev indviet 21. januar 1958 og huser i dag 16 vuggestuebørn, 6 pladser til børn med psykosociale udfordringer og eller ASF, og ca. 60 børnehavebørn fordelt på 3 stuer. I 1997 blev Børnegården udvidet med en udflytterbørnehave og i 2015 med en vuggestueafdeling på Sadelmagervej.

Bispebjerg Vuggestue, lille og hyggelig vuggestue beliggende på Sadelmagervej 4, har plads til 24 børn i alderen 6 måneder til 3 år, børnene er fordelt på 2 stuer. Vuggestuen ligger i et lejlighedskompleks, hvor 3 lejligheder er sammenlagt og ombygget. Vuggestuen blev fusioneret med Utterslev Børnegård 1. februar 2015.

Ellinge Strand, vores skønne udflytterbørnehave, kører dagligt til Roskildefjord ved Hundested, hvor vi har en unik grund med et stort rødt hus i træ med panorama udsigt til fjorden. De 50 børn på Ellinge Strand er i alderen 2.10-6 år.

Utterslev Børnegård har i alt 9 stuer – på hver stue er ansat 2 pædagoger og 1 pædagogisk medhjælp. Vi har ca. 22 pædagogiske personaler, 6 faste vikarer, 3 køkkenpersonaler, 2 gårdmænd, 2 servicemedarbejdere og 3 i ledelse. 1/3 del personaler har været ansat i mellem 8-26 år, mange har været ansat mere end 4 år og få under 2 år. Vi oplever ikke stor udskiftning blandt personalet. Når en medarbejder stopper på stuen, er det ofte fordi vedkommende flytter til anden afdeling i UB, skal på barsel, skal studere, skal flytte

Utterslev Børnegårds levende læreplan

kommune, eller gå på pension. Vi anvender kendte vikarer ved sygdom og når vi vurderer, at vi har brug for ekstra hænder til børnene.

Kort historisk rids af Børnegårdens tilblivelse

Pastor L. A. Clausen er den egentlige grundlægger af Utterslev Børnegård. Gennem sit sognearbejde så han, at der var et stærkt behov for at få børn passet, dels på baggrund af at flere mødre var eneforsørgere, eller begge forældre var udearbejdende. Med stor arbejdsomhed og entusiasme fik Pastor Clausen inddraget menighedsrådet i arbejdet med at få etableret en institution. Pastor Clausen skaffede penge til projektet bl.a. ved at indsamle tonsvis af brugte frimærker, gamle aviser og ved at lave lotterier. Der hvilede endvidere en servitut på byggegrunden, at den kun måtte bruges til kirkebyggeri, men det lykkedes at få servituten ophævet efter lang korrespondance med Københavns ejendomsdirektorat. Til sidst manglede så kun at få indhentet Kirkeministeriets tilladelse til at benytte grunden til oprettelse af en Børnegård. Kirkeministeriet ejede grunden og ønskede garanti for bygningen af en ny kirke, som derfor også indgik i projektet.

Pastor Clausen blev kendt over hele landet og for øvrigt også udenfor landets grænser, som "Frimærkepræsten". D. 21. januar 1958 blev Børnegården indviet.¹

Bestyrelse

UB har en forældrevalgt bestyrelse, som vælges til det årligt forældremøde. Forældrebestyrelsen arbejder i ad hoc udvalg til møderne, når diverse informationer og temapunkt er drøftet færdigt. Bestyrelsen afholder forskellige arrangementer for forældre og børn. Der arrangeres bl.a. arbejdslørdage, hvor lokaler og legeplads forskønnes.

TNT, Trivsel – natur – teknologi

Utterslev Børnegård arbejder mod at blive en profilinstitution med fokus på trivsel, natur og teknologi.

Intensionerne bag denne profil er mange, men kort fortalt handler det om at give børne i nordvest nogle super gode "kort på hånden" og nogle brugbare handleredskaber, så de med

¹ Læs hele historien omkring Utterslev Børnegårds tilblivelse, via salg af frimærker i bilag 1

Utterslev Børnegårds levende læreplan

udgangspunkt i et sundt kerne-selv, kan tage vare på sig selv, på naturen og være med til at udvikle verden til gavn for os alle.

Vores ypperste mål i UB er at være dén forskel, der gør en forskel for børn og forældre. Det skal føles godt at være barn i UB...

TNT

Fokus under "trivsel" er først og fremmest et fokus på de basale forhold, som sund kost, søvn, og aktiviteter med høj og lav energi (high/low arousal). Dernæst følger et vigtigt fokus på barnets selvværd, følelsesudvikling og et velreguleret nervesystem, gennem afslapning og massage, samt på sigt via mindfulness og yoga! Det handler også om at være i sunde relationer, om at have venner, at kunne håndtere konflikter og modgang. Det handler om at grine og have det så sjovt, at det bobler i hele kroppen. Og dét både med jævnaldrende kammerater og de voksne... for os er dét "sund trivsel". Så kan det godt være, at det er svært at udtale ord, der begynder med S eller K, eller at man ikke lige er renlig som 4 årig, eller ikke selv kan tage flyverdragten på som 5 årig... det skal vi nok lærer barnet hen ad vejen, sammen med Jer forældre. Det vigtigste er, at barnet bliver klog på sig selv, kender dets eget værd, og har positive erfaringer med sig selv i fællesskabet.

I UB har det pædagogiske personale bl.a. inspireret af Connie Nissens sansemotoriske tilgang vedr. regulering af barnets nervesystem – en yderst betydningsfuld pædagogisk tilgang som vi vil arbejde mere med.

TNT

Fokus under "natur" handler om at være i naturen, værne om naturen og at bruge naturen. Børnegårdens beliggenhed er nær gadekær og Utterslev Mose, vores udflytterbørnehaves beliggenhed er nær Roskildefjord. Vuggestuen Sadelmagervej er nær skolehaven Bispebjerg Bakke og park. Vores børn har store muligheder for at opleve og følge naturen og naturfænomener dagligt.

Med et styrket fokus på naturen håber vi på, at alle børn i UB bliver klar over, hvordan de kan passe på naturen og gerne, på sigt, finde måder at bevare den på. Vi inddrager naturen i mange af vores aktiviteter, lige fra plantekasser, ukrudts-mad-dage, kompostbunker, spireforsøg og naturvidenskabelige undersøgelser. Med det enkelte barns møde med naturen, kan det opleve en følelse af sammenhæng mellem sig selv og naturen – en oplevelse af at være en del af noget endnu større.

Utterslev Børnegårds levende læreplan

I UB har vi ansat en Naturinspirator, der med hendes store passion for aktiviteter i naturen inspirer både børn og voksne til at være i og med naturen.

TNT

Det sidste T står for ”teknologi og science”.

Fra en pædagogisk vinkel skaber teknologien nye interaktionsformer, hvor børnene bliver medskabere af deres egen digitale legekultur. Digital dannelse og digitale kompetencer er en nødvendighed i et moderne samfund, hvor digitale teknologier og medier fylder mere og mere. Børn skal med tiden kunne forholde sig kritisk til disse teknologier, og skal kunne bruge dem kreativt, for at skabe deres eget udtryk - noget innovativt.

I den nye styrkede pædagogiske læreplan, er digital leg og læring for alvor kommet på dagsordenen i danske daginstitutioner. I UB betyder det alt andet end skærmtid med ”tomme kalorier”, dukkede nakker og fysisk inaktivitet. Med de voksnes engagement, børnenes gåpåmod og nysgerrighed, undersøger vi alt fra orme, fuglereder, vandløb, hud og hår og meget mere, med diverse teknologiske værktøjer. Børnene lærer at lave små film, måske af deres yndlingshelt, en blomsts forgangenhed, eget opført teaterstykke – vi anvender diverse teknologiske værktøjer som forstørrelsesglas, metaldetektorer, kamera og mikroskoper, iPad og green screen. Vi har små ”robotter” som børnene programmerer til at dreje rundt, sige lyde, ændre hastighed. Vi har ”lydbokse” som kan anvendes til fysiske aktiviteter, eller til en skattejagt – lydboksene kan optage lyde, sange og give tip til at komme videre i skattejagten. Vi har også en 3D printer, hvor børn kan få stimuleret deres skabertrang tredimensionelt.

I UB har vi ansat en teknologi inspirator, der med sin store passion for ”at skabe”, introducerer børn og voksne til teknologi, så vi herigennem får bekendtskab med forskellige elementer i den digitale verden. Det værende både i ustrukturerede og strukturerede forløb.

Vi glæder os til at holde jer løbende orienteret omkring udviklingen af TNT.

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Fremtid

Denne levende læreplan kan læses af alle via vores hjemmeside. Endvidere vil vi præsentere vores læreplan i en pixibog, en folder og med tiden via små filmklip på vores hjemmeside. Vi ønsker alt andet end et digert værk på 100 sider som ingen gider læse – men vi har dog behov for et samlet dokument, som der kan dykkes ned i, hvis pixiudgaven ønskes uddybet. Endvidere vil vi få lavet nogle plakater, der visuelt skal fortælle, hvilken adfærd vi er optaget af, og hvordan vi når i mål. Ambitionen er derved, at UB's levende læreplan kan læses og forstås af de fleste forældre trods sprogbarriere og uddannelse – en man kan ”læse” sammen med børn, og dele med bedsteforældre.

Når du som forælder får plads i UB, bliver du yderligere introduceret, da forældresamarbejdet vægtes meget højt i den fælles udvikling af det enkelte barn. Læs gerne mere omkring dette samarbejde i afsnit om ”forældresamarbejde”

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Introduktion til arbejdet med Utterslev Børnegårds læreplan

Utterslev Børnegårds ambition med denne læreplan er, som nævnt, at gøre den levende – vi vil rent faktisk gøre det, vi skriver, vi gør. Vi kan i ledelsen ret hurtigt skrive en læreplan på glitterpapir ift., hvordan vi tænker det pædagogiske arbejde skal udføres - det ændre dog ikke praksis og vil blot være ord på papir.

Intentionen med UB's læreplan er, at man skal kunne komme udefra og identificere, ud fra børnenes adfærd og kommunikation, at vi eks. har haft særligt fokus på leg, "Børnesyn" etc.

For at det skal være muligt, vender vi spejlet og ser på vores daglige pædagogiske praksis, planlægning og udførelse. Dermed forstået at vi har et særligt fokus på adfærd/adfærdsændring. Baggrunden for dette er, at vi gennem årene har holdt mange personalemøder og personaledage og "outcome" ift. ændring af vores pædagogisk praksis, ikke er sket i det omfang vi alle ønsker. Det handler ikke om, at det pædagogiske personale er dovne og ufleksible – tværtimod – det pædagogiske personale i Utterslev Børnegård har en høj faglighed og velvilje ift. den pædagogiske praksis. Men som i alle andre erhverv gælder det, at når vi vil ændre på rutiner, vaner, tilgange, kræver det et helt andet forarbejde end blot at holde et møde og aftale hvordan og hvorledes.

Det forholder sig sådan, at 90% - mindst, af de handlinger vi gør i vores vågne timer, er styret af ubevidste handlereaktioner, vaner, rutiner, følelser/reflekser etc. mens kun 10% er styret af bevidste handlereaktioner, dvs. noget vi analyserer/reflekter over². Derfor er det også vanskeligt at ændre en adfærd, medmindre man ændre følelsen omkring adfærden. Covid 19 er et godt eksempel på, hvor hurtig man kan få folk til at ændre adfærd.

Største fokus i denne udviklingsproces er at det pædagogisk personale er aktivt deltagende og tager både medansvar og ejerskab for det, der gøres relevant ift. UB's læreplan.

I UB vil vi gerne være kendte på at udvikle børn som er fyldt med selvværd, har evne til at selvregulere, og har gåpåmod og nysgerrighed på sig selv og andre mennesker, og det gør vi ud fra denne bevidsthed og tilgang.

Processen kort fortalt:

Vi valgte at dykke ned i det pædagogiske grundlag – det helt nye i den styrkede pædagogiske læreplan, dog yderst velkendt i vores daglige pædagogiske praksis. Alle

² Oplæg ved Speciallæge i alm. Medicin Imran Rashid: "Nudging – kunsten at flytte adfærd" ved konference i København d. 23.10.2020 "Nudging – træf bedre beslutninger"

Utterslev Børnegårds levende læreplan

elementer i det pædagogiske grundlag, tager udgangspunkt i Dagtilbudsloven. Vi har ligeledes valgt at tage udgangspunkt i, hvad der står i Dagtilbudsloven og beskrivelsen i den nye styrkede pædagogiske læreplan.

Begrundelsen herfor er, at alle elementer i det pædagogiske grundlag skal som nævnt, tænkes ind i og på tværs af alle læreplanstemaerne. Derfor bliver de meget styrende for, hvorledes vi planlægger og udformer pædagogiske strukturerede og ustrukturerede aktiviteter – med udgangspunkt i børneperspektivet/leg og barnets trivsel som grundlag for barnets læring.

Hvert element i det pædagogiske grundlag er blevet bearbejdet i en demokratisk proces, hvor al pædagogisk personale har bidraget fagligt. Status ved udgang af 2020 er, at vi klar til at implementere UB's adfærdsrettede læreplan – vi har en forventning om at implementeringsarbejdet kommer til at løber over et par år, men det er en levende proces, og vi må løbende evaluere, hvor vi er i processen og justere derudfra. Man kan sige at nu står vi med vores faglige fundament for vores pædagogiske praksis, og nu skal vi til at lave tilbygninger.

Implementeringen kommer til at kalde på nye pædagogiske tilgange så vi bliver forstyrret i vores vaner/rutiner og gør noget anderledes. Eks. vil vi i fremtiden have endnu større fokus på læringsstile i planlægning af pædagogiske aktiviteter samt et styrket forældresamarbejde.

Afgrænsning:

Læreplanstemaerne har siden 2004 levet og lever fortsat videre i vores pædagogiske praksis og planlægning. Derfor er disse temaer blot kort skitseret under ansnittet Læreplanstemaer

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Indledning pædagogisk grundlag

Velkommen til Utterslev Børnegårds pædagogiske grundlag!

Dette afsnit skal fungere som introduktion til, hvordan vi har struktureret arbejdet om elementerne i det pædagogiske grundlag.

Vi har, som nævnt, valgt at have et særligt fokus på det pædagogiske grundlag – de inderste blade i læreplansblomsten. Vi ser dette tiltag, i den nye styrkede pædagogiske læreplan, som yderst relevant, da det er områder vi allerede arbejder med men ser en styrke i at få endnu mere fokus på.

Vi har valgt at have et skærpet fokus på elementerne ”Børnesyn” – ”Leg” – ”Pædagogisk læringsmiljø herunder læring” – ”Børnefællesskaber herunder Børn i udsatte positioner” – ”Sammenhænge” og ”Forældresamarbejde”. Som et ekstra element har vi valgt at medtænke Demokrati.

Flere af elementerne har vi valgt at slå sammen, da vi finder det har stor relevans ift. den daglige pædagogiske praksis og tilrettelæggelse. Det er ”Børnefællesskaber og Børn i udsatte positioner”, samt ”Pædagogisk læringsmiljø og Læring”. Begrundelsen for dette kan du læse under de relevante afsnit.

”Sammenhænge til børnehaveklasse”, har vi endvidere valgt at udfolde – da vi ser sammenhænge, overgange og skift som virkeligheder, der sker på tværs af arenaer, aktiviteter, aldersgrupper og tid.

”Forældresamarbejde” har vi valgt en lidt anden procestilgang til, end de øvrige elementer. Begrundelsen for dette er, at vi vil have fokus på et styrket forældresamarbejde – vi er afhængige af hinanden som samarbejdspartnere for at skabe den bedste udvikling, trivsel og dannelse for det enkelte barn med respekt for hinandens forskellige arenaer og følelser om samarbejdet.

Som nævnt har vi valgt også at have fokus på Demokrati. Der står bl.a. i dagtilbudsloven og FN konventionen om barnets rettigheder, at børn på eksempelvis 2 eller 4 år skal høres og tages alvorlige som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse; - at institutionen skal give børn medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelser med demokrati. Som led heri skal vi udvikle børns selvstændighed og evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund.

Nu vil den skarpe læser tænke, men hvad med Dannelse og børneperspektiv?

”Dagtilbuddet skal fremme børns dannelse, hvor begrebet dannelse referer til en dybere form for læring, hvor barnet som aktiv deltager forankrer værdier og viden i egen

Utterslev Børnegårds levende læreplan

personlighed, som rettesnor for at orienterer sig og handle i en global verden som et hensynsfuldt, kritisk og demokratisk menneske. Derved referer dannelse både til det pædagogiske formål, indhold og form”³.

Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i den daglige pædagogiske praksis, så børnene oplever at medvirke i og have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund køn, alder og kultur. Det dannende indhold skal være meningsfuldt og udfordre barnet og være afsæt for børnenes måder at begribe og handle på i en digitaliseret og global verden.

Det pædagogiske personale i dagtilbuddene skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe.

I UB forstå vi dette som overordnede elementer som altid skal være til stede i alle arenaer gennem hele dagen. Hvorfor de har fungeret som rettesnor ift. de fokusord vi har valgt under hvert element.

Læseguide til afsnittet

Hvert element har en intro til dagtilbudslovens krav – en beskrivelse af UBs ambition ift. daglig praksis – valgte fokusord (se procesbeskrivelse i indledning) - et skema med beskrivelse af hvilken adfærd, vi håber at kunne identificere hos barnet/børnene når vi har arbejdet med fokusordet i et års tid, samt hvilke tiltag det kræver af det pædagogiske personale fordelt på vuggestue og børnehave. Det er et noget forenklet skema og tænkt som et lille indblik i, hvorledes vi tilrettelægger vores pædagogiske praksis for at imødekomme det pædagogiske grundlags elementer.

³ Den styrkede pæd. læreplan s. 17

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Børnesyn

Dagtilbudsloven lyder vedr. ”Børnesyn”:

Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.

Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2

I Utterslev Børnegård ser vi børn, i lighed med Dagtilbudsloven, som aktive medskabere af deres egen læring og udvikling – det sker i rammer, som vi er ansvarlige for at skabe. Det er altafgørende for børn, at de oplever omsorg, at det har en demokratisk stemme, oplever tryghed og nærvær, samt bliver stimuleret og udfordret tilpas. I UB er legen og legende nysgerrige tilgange udgangspunktet for de aktiviteter, som barnet indgår i.

Læreplanen skal understøtte, at dette fokus fastholdes i det pædagogiske arbejde med og omkring børnene. Det at være barn har værdi i sig selv, hvorfor der skal værnes om barnets ret til leg og medbestemmelse. I henhold til Dagtilbudsloven anerkender vi børns ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskellig tempo.

I UB bifalder vi barnets ret til at være barn, hvorfor det er vigtigt at der er plads, tid og ro til at være barn. Det stiller krav til personalet i form af at være nærværende og omsorgsfulde og sikrer barnet et trygt og tillidsfuldt institutionsliv, så barnet kan trives lære og udvikle sig.

Utterslev Børnegårds fokusord vedr. ”Børnesyn”

Relation - Forskellighed - Nærvær - Fællesskab

Nedenstående skema illustrerer blot eksempler på adfærd man kan identificere og tiltag

	Barnets adfærd	Pædagogisk tiltag
Vuggestue/ Relation	Barnet opsøger og viser glæde ved voksne og børn på stuen. Barnet udfordre sig selv og er nysgerrig på andre børn.	Det pædagogiske personale sikrer en tryk indkøring ved at være nærværende, imødekommende og i øjenhøjde, samt nysgerrige på barnet og forældrene. Vi prioriterer en god modtagelse om morgenen. Vi benævner, når vi ser

Utterslev Børnegårds levende læreplan

		børnenes indbyrdes initiativer til leg og samspil.
Forskellighed	Barnet kan sætte ord på køn. Barnet kan identificere symboler. Barnet kan 'trøste' andre børn eks. sut, bamse – det ved hvad der hjælper/trøster, det andet barn.	Det pædagogiske personale bruger visualisering ift. at understøtte eks. barnets forståelse af dit og mit. Vi tilrettelægger aktiviteter i alderssvarende grupper.
Nærvær	Barnet viser tryghed, glæde og er opsøgende på voksne og børn på stuen. Barnet går direkte til den voksne, ved behov for trøst. Søger det pædagogiske personale, når det har brug for støtte. Barnet er spørgende og nysgerrig.	Det pædagogiske personale er på gulvet, i øjenhøjde med barnet. Vi er aktivt lyttende, og viser glæde og interesse i barnets leg. Vi er nysgerrige på barnet spor.
Fællesskab	Barnet leger med andre børn. Barnet kan vente på tur og viser nysgerrighed overfor de andre børn. Barnet spørger ind til børn som det ikke umiddelbart kan se.	Det pædagogiske personale sætter ord på barnets handlinger. Vi guider børn ift. se andre børns behov. Eks. at invitere et barn med i leg. Vi er på gulvet blandt børnene, og vi er deltagende i børnenes leg.
Børnehave/Relation	Barnet tør være sig selv. Barnet er nysgerrig og opsøgende i kontakten, kan tage mod hjælp og vejl. Barnet italesætter venskaber. Barnet kan løse konflikter og bede om hjælp ved behov. Barnet opsøger de andre børn ift. leg. Barnet er opmærksom overfor andre børn. Barnet kan italesætte egen følelser	Det pædagogiske personale ser, hører og anerkender barnet med alt, hvad det rummer. Vi er nærværende og søger at se barnets perspektiv. Vi søger at skabe rum for at alle børn har mulighed for at etablere venskaber med et, eller flere børn. I konfliktsituationer skaber vi et rum, hvor både det sårede og det udøvende barn trygt kan udtrykke sig, og blive spejlet i de følelser børnene hver især har. Vi har fokus på indkøring og etablering af en tryk og tillidsfuld relation til barn og forældre.
Forskellighed	Barnet kan give plads til andre. Barnet udviser forståelse for at børn har forskellige behov. Børnene genkender forskellighed og bruger hinandens forskellige kompetencer. Barnet motiveres af andre børns kompetencer ift. at udfordre sig selv	Det pædagogiske personale har fokus på barnets nærmeste udviklingszone. Vi tager udgangspunkt i barnets individuelle behov/alder. Vi sætter ord på forskellighed, som noget positivt. Vi opfordrer børnene til at hjælpe hinanden, og til at søge hjælp hos hinanden. Vi medinddrager børnenes forskellige kompetencer positivt i fællesskaber.

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Nærvær	Barnet henvender sig til en eller flere voksne. Det udviser tryghed, og er opsøgende og italesætter ønsker og behov. Barnet er nysgerrig og udviser gåpåmod ift. at indgå i aktiviteter ukendte og kendte.	Det pædagogiske personale giver sig tid til at følge barnets spor, og dyrke barnets interesser. Vi er tilgængelige og i ligeværdig kontakt med barnet. Vi har fokus på at tale børnene op, rose og anerkende, bl.a. når barnet mestre noget nyt.
Fællesskab	Barnet har mod på at indgå i fællesskaber og tør byde ind med, hvad det har på hjertet. Barnet indbyder andre børn til leg. Børnene har børnefællesskaber, hvor de har mod til at udfordre det pædagogiske personales regler.	Det pædagogiske personale introducerer barnet for forskellige fællesskaber. Alle børn skal føle sig som en vigtig del af et fællesskab. Vi er forbillede ift. at skabe en sund kultur gennem et godt samarbejde og arbejds glæde på stuen. Vi er opmærksomme på at etablere fællesskaber eks. ved blandede spise grupper og planlagte pædagogiske aktiviteter

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Leg

Dagtilbudsloven lyder:

Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn.

Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2

”Leg” i UB er en gennemgående aktivitet i den daglige praksis. Vores mål er at skabe aktiviteter, hvor legen kan være omdrejningspunktet for læring. Den læring der sker igennem legen er ikke umiddelbart målbar, men ikke desto mindre helt grundlæggende for barnets tilegnelse af helt basale sociale kompetencer. Vi læner os op af ideen om at børns spontane og selvorganiserede ”Leg” både skal respekteres og anerkendes, og have en central plads i institutionens hverdag. Personalets opgave er at være tilgængelige og med på sidelinjen, så vi kan støtte og guide der, hvor det er udfordrende for børnene. Vi skal give handledskaber til at træne børnenes evne til empati - gennem mentalisering⁴ støtter vi børnene i at følelsesregulere i konfliktsituationer. Alle børn skal have en følelse af at blive anerkendt og mødt i den følelse de har, omkring en given konflikt. Nogle gange ligger opgaven i at gå foran og rammesætte legefællesskaberne blandt børnene, for at børnene derved får mulighed for at afprøve nye roller i legen og indgå i nye sociale fællesskaber. Andre gange er vi på sidelinjen eller bagved. Det handler om, at barnet/børnene har positive oplevelser i de fællesskaber de indgår i.

Vi er, i UB, meget opmærksomme på at hjælpe og støtte børn, der oplever det vanskeligt at komme ind i legefællesskaber måske på grund af sprogbarrierer, følelsesmæssige udfordringer. Det imødekommer vi bl.a. ved at planlægge pædagogiske legeaktiviteter, hvor vi inddrager børnene i udformningen af legen, og kan tage udgangspunkt i det der optager barnet/børnene.

⁴ Pædagogens evne til at have ’barnets sind på sinde’

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Utterslev Børnegårds fokusord vedr. leg

Nysgerrighed - Fantasi/kreativitet - Relationsdannelse - Fællesskab

Nedenstående skema illustrerer blot eksempler på adfærd man kan identificere og tiltag

	Barnets adfærd	Pædagogisk
Vuggestue/ Nysgerrighed	Barnet stiller undrende spørgsmål og peger eksempelvis: 'hvem er det...?', 'hvor er....?', 'hvad er det...?'	Det pædagogiske personale gør legen interessant ved at undre sig sammen med børnene. Leger lege man kan undre sig over, og italesætter det der sker. Gentager legene.
Fantasi/ kreativitet	Barnet kan ud fra en fortælling være kreativ f.eks. ved at tegne og male/obs adfærd	Det pædagogiske personale sætter gang i lege og trækker sig gradvist ud af legen, børnenes fantasi får frit spil. Vi følger børnenes fantasier eks. når de tegner, og bekræfter barnets egen forståelse.
Relations- dannelse	De større børn, hjælper de mindre børn	Det pædagogiske personale italesætter leg, og hvem der leger sammen. Vi inviterer børn med i lege, og benævner, når børnene leger sammen. Vi rammesætter aktiviteter, så børnene leger på tværs af alder og køn
Fællesskab	Barnet forstår rutinerne omkring samling ved f.eks. selvstændigt at sætte sig i rundkredsen	Det pædagogiske personale sætter fælles aktiviteter i gang, herunder samling, er deltagende og italesætter betydningen af det at være sammen og vente på hinanden.
Børnehave/ Nysgerrighed	Børnene er nysgerrige på hinanden og kan fordybe sig i lege i længere tid og børnene udfolder legen sammen. Børnene er nysgerrige og er opsøgende på deres omverden og deres oplevelser	Det pædagogiske personale undrer sig sammen med børnene og undersøger i fællesskab det vi er nysgerrige på. Vi understøtter børnenes leg ved at komme med input og ideer, som børnene kan inspireres af i deres leg.
Relations- dannelse	Børnene udviser interesse for andre børn og deres indlevelsesverden. Børnene er i stand til at skabe deres	Det pædagogiske personale er bevidste om, at de har en afgørende rolle ift. børnenes undren og

Utterslev Børnegårds levende læreplan

	eget legeunivers og inddrage andre børn i deres narrativ.	nysgerrighed overfor verden og hinanden
Fantasi/ kreativitet	Børnene tager eget initiativ har mod på at skabe relationer på tværs af grupper. Vi ser at børnene gennem deres leg inviterer til, og bibeholder nye relationer.	Det pædagogiske personale skaber rammerne for at nye relationer kan udfolde sig i hverdagen blandt andet ved at have hjælpekammerater, etablere legeaftaler mellem børnene, projekter og ved at fremhæve det børnene gode til.
Fællesskab	Barnet taler om VORES stue/ børnehave. Barnet tager initiativ til fælles lege, hvor alle må deltage uanset forskellighed. Barnet er optaget af gruppens behov fremfor eget	Det pædagogiske personale igangsætter og går forrest i de fælles lege.

Pædagogiske læringsmiljøer

Dagtilbudsloven lyder:

Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. *Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2*

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger. *Dagtilbudslovens § 8, stk. 3*

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring. *Dagtilbudslovens § 8, stk. 6*

Læring skal forstås bredt, og skal være/er tilstede i alle de arenaer barnet indgår i. Hjemmet har den største indflydelse på, og er den vigtigste arena ift. barnets læring, udvikling, trivsel og dannelse. Det skal derfor prioriteres at tilrettelægge pædagogiske læringsmiljøer i vuggestuen/børnehaven, hvor børnene har mulighed for at behandle og eksperimentere med deres erfaring fra hjemmet og andre arenaer. Det er et krav, at det pædagogiske læringsmiljø er tilstede hele dagen, og ikke blot ved konkrete formiddagsaktiviteter. I UB er hele dagen organiseret om potentielle pædagogiske læringsrum – læring foregår i alle aktiviteter; - vokseninitierede; - børneinitieret ; - dagligdagsrutiner, som børnene bevæger sig rundt i, gennem dagen.

I vores tilrettelæggelse af pædagogiske aktiviteter - strukturerede som ustrukturerede - har vi fokus på det enkelte barns behov og mulighed for at deltage. Eks. tilrettelægger vi ofte aktiviteter, hvor vi inddrager forskellige læringsstile, auditiv(høre), visuel billede/tekst(se), taktil(røre), kinæstetisk(gøre), da vi herved kan tage højde for børnenes forskellige forudsætninger for deltagelse og læring i aktiviteten. Endvidere er det vigtigt i UB, at det enkelte barn har mulighed for at have indflydelse på, hvorledes konkrete aktiviteter kan udforme sig, hvorfor vi har fokus på *MILD*⁵, når vi tilrettelægger aktiviteter.

⁵ M for mening - aktiviteten skal give mening for barnet, I for indflydelse - barnet skal have mulighed for at have indflydelse på dele af indholdet i aktiviteten, L for læring - der er tænkt over, hvilke læringsområder ift. læreplanstemaerne som aktiviteten skal styrke hos barnet, og D for deltagelse - aktiviteten skal tilrettelægges, så det enkelte barn oplever sig som en del af aktiviteten central/perifer.

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Ved at anvende mentalisering, følelsesregulering, læringsstile og anerkendelse som pædagogiske redskaber/tilgange, kan vi skabe et alsidigt, inddragende og trygt læringsmiljø, hvilket giver børnene mulighed for at være nysgerrige, turde begå 'fejl', famle og slippe fantasien løs, og derved lære, at de er betydningsfulde individer og vigtige deltager i de forskellige arenaer/relationer de indgår i, i UB.

Det fysiske læringsmiljø/indretning har høj prioritet i UB. Vi har særligt fokus på at indrette vuggestuen og børnehaven i mindre rum, hvor rummet signalere, hvilken adfærd eks. high/low arousal det kalder på hos barnet, ift. barnets egen initierede aktivitet. Eks. en krog med blød madras og en bogreol, eller et rum med biltæppe, bilbaner og billeder af biler på væggene, samt biler som er tilgængelige for børnene, uden at skulle inddrage en voksen i deres aktivitet.

Som nævnt i indledningen er det forældrene, der er de mest centrale omsorgspersoner ift. barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse. Derfor er samarbejdet om barnets læring meget centralt. I UB bygger vi samarbejdet op om tillid og nysgerrighed, med respekt for hinandens forskellige betydninger for barnet, og derved grundlaget for barnets generelle trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi strukturerer samarbejdet om møder, daglig dialog og traditioner.

Vi anvender årshjul så forældrene ved, hvilket tema vi har fokus på. For hvert tema udarbejdes et forældreskriv, hvor forældrene inddrages i, hvilken læring vi ønsker at børnene får, og hvordan vi ser forældrene kan understøtte barnets læring.

Utterslev Børnegårds fokusord vedr. pædagogisk læringsmiljø:

**Struktur – Alsidige læringsstile – Engagement –
Forældresamarbejde**

Nedenstående skema illustrerer blot eksempler på adfærd man kan identificere og tiltag

	Barnets adfærd	Pædagogisk tiltag
Vuggestue/ Struktur	Barnet kan genkende og udviser tryghed ved dagens rutiner og deltager i disse.	Det pædagogiske personale er tydelige og velforberejede. Vi anvender visualisering til understøttelse af genkendelighed og guidning. Børnene forberedes på, hvad der skal ske. Vi arbejder med faste rutiner i løbet af dagen - Ugeplaner

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Alsidige læringsstile	Børnene deltager og kommer selv med initiativer. De er nysgerrige og har lyst til at udforske. Børnene bruger alternative kommunikationsformer, gestik, fagter	Det pædagogiske personale strukturerer aktiviteterne i løbet af dagen. Vi har kendskab til børnenes forudsætninger ift. deres deltagelsesmuligheder i aktiviteter. Vi er tydelige rollemønstre. Vi har fokus på at børnene har mulighed for at røre, gøre, høre og se. Vi anvender ofte visuel understøttelse i dagligdagen
Engagement	Barnet er aktivt deltagende og udviser glæde ved at indgå i aktiviteter – barnet giver udtryk for et ønske om gentagelse. Barnet handler selvstændigt og udviser mod på selv at prøve eks. tage en strømpe af, selv tage ble af...	Det pædagogiske personale er aktivt deltagende, nærværende, guider og inviterer børnene til at deltage. Vi lytter til/og følger børnenes initiativer. Vi benævner, hvad barnet kan, overdrevet glade i stemmeføring og kropssprog, for at fremme adfærd hos barnet. Vi befinder sig i øjenhøjde med børnene.
Forældre-samarbejde	Barnet udviser glæde når det kommer til vuggestuen og går selv ind på stuen. Barnet har overskud til indgå aktivt i dagens aktiviteter. Barnet genkender eget tøj og kan bede om hjælp, når der er behov.	Det pædagogiske personale og forældre bruger hinandens unikke viden om barnet som en ressource. Vi har en respektfuld og tillidsfuld kommunikation i dagligdagen om barnets succeser og udfordringer. Vi forventningsafstemmer samarbejdet og skaber fælles mål for barnet.
Børnehave/ Struktur	Barnet kender og deltager naturligt i dagens rutiner, og barnet stiller spørgsmål ved afvigelser	Det pædagogiske personale er tydelige i kropssprog og tale. Vi anvender piktogrammer/visuel guidning, når det er nødvendigt og relevant. Børnene forberedes til morgendagens aktiviteter, så vi sikrer forudsigelighed og genkendelighed for barnet.
Alsidige læringsstile	Barnet er i sin leg inspireret af forudgående vokseninitierede planlagte aktiviteter. Barnet er en aktiv og nysgerrig deltager i hverdagen. Barnet udviser glæde og tryghed ved at indgå i fællesskaber	Det pædagogiske personale tilrettelægger aktiviteter med hensyntagen til læringsstile (røre, gøre, høre og se). Vi følger børnenes interesser, og er tydelige og anerkendende i relation med barnet.
Engagement	Barnet viser tegn på gåpåmod. Det tør vise sig frem, er nysgerrig, byder ind med meninger, stiller spørgsmål, og er deltagende i fællesskabet	Det pædagogiske personale skaber aktiviteter med high/low arousal. Vi har kendskab til det enkelte barns forudsætninger for deltagelse. Vi opfordrer børnene til at deltage, og møder dem med entusiasme og positivitet. Vi er

Utterslev Børnegårds levende læreplan

		selv engagerede, hvilket smitter af på børnene, og de spejler sig i vores engagement.
Forældre-samarbejde	Børnene er glade og trygge ved det pædagogiske personale. De møder veloplagte og forberedte ind i børnehaven	Indkøring i børnehaven vægtes højt. Vi er nysgerrige på familien, har en tæt dialog i dagligdagen, om barnets trivsel. Vi arbejder med åbenhed så forældre kommer til os, også når det er udfordrende – denne åbenhed gælder begge veje.

Børnefællesskaber og udsatte positioner

Dagtilbudsloven lyder:

Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2

I UB ser vi børnefællesskaber som et værktøj ift. at arbejde med børn i udsatte positioner. Det er i den pædagogiske ramme, at det ofte bliver synligt, når børn er i udsatte positioner. Vi ser ikke en udsat position som en statisk position, men en midlertidig position, som man har mulighed for at rykke ud af, når vi tilrettelægger læringsmiljøerne og aktiviteterne, så der tages højde for det enkelte barns behov.

I UB ser vi relationer og venskaber som afgørende for, at alle børn kan opleve at være en del af et fællesskab og blive respekteret og lyttet til. At etablere et pædagogisk læringsmiljø for børn i udsatte positioner handler ikke om at trække et enkelt barn ud af det almene børnefællesskab for at lave en særligt tilrettelagt aktivitet med barnet. Det handler som udgangspunkt om, at børn i udsatte positioner skal udfordres og opleve mestring i forbindelse med blandt andet børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter på lige fod med deres kammerater.

Alle børn, skal opleve sig som en betydningsfuld deltager i et børnefællesskab/er, hvorfor børnefællesskaber gør sig særligt centralt i den pædagogiske tilrettelæggelse.

Nogle gange kan det være en fordel, at give et barn plads og rum til at være i en mindre gruppesammenhæng, hvor den voksne i højere grad har mulighed for at arbejde målrettet med barnets specifikke kompetencer/udfordringer, det være sig sociale, motoriske, sproglige eller andet. UBs børnefællesskaber skal altså skabe rum for, at børn kan etablere venskaber på tværs af alder, køn og kultur, og at mobning forebygges.

Det kræver en skarp opmærksomhed hos det pædagogiske personale og ledelsen på alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem tilrettelæggelse af trygge pædagogiske læringsmiljøer. Vi indkalder ekstern hjælp, psykolog, talepædagog, sundhedsplejerske, støttepædagog og/eller socialrådgiver, når vi oplever, at barnets behov går ud over de kompetencer/redskaber, vi umiddelbart oplever at have til rådighed i institutionen, eller

Utterslev Børnegårds levende læreplan

hvis det pædagogiske personale vurderer at de har behov for anderledes kvalificeret sparring.

Utterslev Børnegårds fokusord vedr. børnefællesskaber og børn i udsatte positioner

Relation - Nærvær - Tolerance/empati - Forskellighed

Nedenstående skema illustrerer blot eksempler på adfærd man kan identificere og tiltag

	Barnets adfærd	Pædagogisk tiltag
Vuggestue/ Relation	Barnet udviser tryghed og opsøger voksne og andre børn. Børnene leger sammen	Det pædagogiske personale er på gulvet og er nærværende og i øjenhøjde med barnet. Vi guider barnet til at blive en del af fællesskabet. Vi er positive rollemodeller. Vi sikrer en god og tryk modtagelse af barn og forældre, når de begynder i institutionen.
Nærvær	Barnet møder ind, opsøgende, parat og tryk i vuggestuen. Barnet udfordrer sig selv, udviser nysgerrighed og prøver grænser af. Barnet er selvstændigt og udviser motivation for at deltage i forskellige aktiviteter.	Det pædagogiske personale viser interesse og glæde ved at se barnet, barnet føler sig set og velkommen. Vi er i øjenhøjde med barnet, og guider barnet løbende i forskellige situationer. Vi arbejder med en fast genkendelig struktur ift. dagens rutiner, hvilket frigiver tid til at være mere nærværende med børnene.
Tolerance/ Empati	Barnet kan vente på tur. De større børn hjælper de mindre, eksempelvis med påklædning eller trøst ved f.eks. at hente en sut eller bamse.	Det pædagogiske personale anerkender barnet, blandt andet når det udviser positiv opmærksomhed overfor andre børn. Vi guider børnene til at invitere andre børn til leg. Vi benævner barnets eget, og andre børns følelsessprog.
Forskellighed	Barnet udviser spirende opmærksomhed på det at være forskellig fra andre f.eks. ved at benævne modsætninger	Det pædagogiske personale tilrettelægger aktiviteter, hvor forskelligheder benævnes. Dette gøres gennem et pædagogisk personale, der er nærværende, italesætter og guider barnet gennem hele dagen.
Børnehave/ Relation	Barnet opsøger venskaber. Barnet giver udtryk for at have venner. Børnene kan selv påbegynde og	Det pædagogiske personale sætter ord på barnets handlinger, benævner venskaber når vi ser det, og giver

Utterslev Børnegårds levende læreplan

	komme ind i andre børns leg. Børnene inviterer hinanden med i leg og leger på kryds og tværs af alder. Barnet tør sige fra og sætte grænser. Barnet udviser glæde ved at komme i børnehave.	guidning, når noget bliver udfordrende for barnet. Vi har opmærksomhed på at anerkende barnet, når noget går godt. Vi er nærværende og anerkendende i mødet med det enkelte barn – Vi behandler børnene forskelligt, for at behandle dem ens. Vi initierer lege med fokus på det udsatte barn – veksler mellem at 'gå foran, ved siden af og bagved' barnet. Vi har fokus på det gode forældresamarbejde
Nærvær	Barnet henvender sig til de voksne og udviser tryghed eks. ved at fortælle positive historier hjemmefra. Barnet kan sætte ord på egne følelser. Barnet byder ind med ideer i fælles aktiviteter	Det pædagogiske personale sørger for trygge og tydelige rammer, så barnet kan blive set og hørt. Vi er nysgerrige på barnets interesser og inddrager disse i aktiviteter. Vi skaber mulighed for ro, fordybelse og skærmning af pæd. aktiviteter. Vi giver os tid til at indgå i dialog med barnet. Vi sikrer, at barnet, uanset position i fællesskabet, oplever, at det har noget at byde ind med i fællesskabet.
Tolerance/ empati	Barnet trøster, hjælper og viser opmærksomhed ift. de andre børn på stuen. Barnet danner relationer på tværs af køn, baggrund og alder. Barnet kan sætte ord på egne følelser og afkode andre børns følelser/kropssprog	Det pædagogiske personale taler om forskellighed og guider børnene for at skabe mening. Vi er tydelige og italesætter barnets behov, og giver relevante handleanvisninger. Vi er nysgerrige på alle børns intentioner. Vi arbejder med børnenes følelsessprog og mentaliserings evne. Vi anerkender/roses børnene, når de eks. trøster og hjælper hinanden. De større børn gives ansvar eks. til at hjælpe de mindre børn.
Forskellighed	Barnet udviser nysgerrighed for andre børn – du er dig og jeg er mig og det er okay. Barnet udviser accept af at børnene behandles forskelligt.	Det pædagogiske personale arbejder med børnene i mindre grupper, og har en skarp opmærksomhed på alle børn, og i særdeleshed på de børn, der opleves udsatte. Vi er tydelige og benævner alt fra adfærd til kulturelle forskelle. Vi italesætter forskellighederne mellem børnene, og forklarer hensigten med forskelsbehandling eks. ud fra konkrete situationer, der opstår mellem børnene.

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Forældresamarbejde

Dagtilbudsloven lyder:

Dagtilbud skal i samarbejde med forældre give børn omsorg og understøtte det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse og bidrage til, at børn får en god og tryk opvækst.

Dagtilbud skal i samarbejde med forældrene sikre børn en god overgang fra hjem til dagtilbud... samt udvikle og understøtte børns grundlæggende kompetencer og lyst til at lære.

Det skal desuden fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring...

Dagtilbudslovens § 7, stk. 2 og 5, samt §8, stk.6 og 7

Forventningsafstemning, gensidig kommunikation og en tillidsfuld relation har stor værdi for, at Utterslev Børnegårds velfungerende forældresamarbejde kan bestå. Forældre og det pædagogiske personale bidrager hver især med en unik indsigt i barnets liv, og når vi samarbejder om vores perspektiver på barnet og erfaringer med barnet, skaber vi sammenhæng i og mening for barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Forældresamarbejdet tager altid udgangspunkt i familiens situation og behov. Vi har derfor forskelligartede tilgange, som består af formelle samtaler og de mere uformelle sociale arrangementer.

Hovedvægten af vores samarbejde sker via minimum 5-9 forældresamtaler fordelt på barnets tid fra vuggestue til børnehave. Derudover bestræber vi os på dagligt at tale med forældre ved bringe/hente tiden, til sociale arrangementer som sommerfester og december-hygge, årlige stueforældremøder, årligt forældremøde, frivillig arbejdslørdage mv. Vi kommunikerer også på skrift via "tema-forældreskriv". Heri beskriver vi den kommende periodes fokus og aktiviteter og kommer med adfærdsrettede forslag til læring, leg og nysgerrighed i hjemmet –et eksempel kan være, hvordan kan forældre være nysgerrige sammen med barnet.

Gennem årene har vi erfaret, at flere forældre efterlyser konkret vejledning fra det pædagogiske personale, det kan være sengetider, skærmtid, sproglig udvikling, bideri mv...

Vi har ofte en oplevelse af, at de gode råd og handleanvisninger vi giver til forældre, drukner i hverdagens andre vigtige gøremål, så når vi mødes for at følge op på vores aftaler, er der ikke sket nok i forhold til dét barnet har brug for, for at trives optimalt.

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Derfor vil vi ændre dagsorden på forældresamtalerne, og de kommende år øve os i at visualisere vores pædagogiske arbejde omkring barnet, og sammen udfolde forældrenes muligheder for at støtte op i hjemmet. Samtalerne ender med en ”kontrakt-lignende” tegning/dokument, som begge parter forpligter sig til. Tegningen kan hænge på køleskabet som daglig venlig påmindelse. Både institutionen og forældre har ansvar for barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse – det er bedst, når vi gøre det sammen.

Endvidere udvider vi vores forældresamarbejde med temacafé-møder med aktuelle emner. TemaCafé foregår sidst på eftermiddagen i institutionens åbningstid, så alle inviterede og interesserede forældre kan deltage. Vi afholder TemaCafé ca. 5 gange om året.

Fælles for begge tiltag er en fortsat grundig præsentation af observationer og viden, samt en aktiv inddragelse af familiens ressourcer.

Derudover vil vi udarbejde foldere/pixi bøger over temaer/begreber/emner, som er aktuelle for børnegruppen, og som forældre kan bruge i hjemmet og dele med familien, så alle kan bidrage positivt til barnets udvikling.

I nedenstående tabel ses UB’s ramme for forældresamarbejdet

Inden start i UB	På 1.-3. dagen	1.5 måned efter indmeld	Årligt	Temacafe	Anden ramme
Familien modtager Velkomstpjece i e-boks Familien besøger stuen på aftalt dag Familien læser ”UB levende læreplan” og hjemmeside	Velkomstsamtale Forældre tilmeldes UB intranet	Modtagelses-samtale	Trivselssamtale marts el. okt. Stueforældremøde Forældremøde Sommerfest Julefest Arbejdslørdag i april og sep. Bedsteforældre dag i maj	2. måned Kl. 15.45-17 Tema: Nervesystem Regulering Selvværd Sproglig udv. Motorisk udv. Selvstændighed Søvn og kost Aktiviteter i fritiden Andet aktuelt relevant	Børneforum Skolemøde Videnoverdragelse Foldere/ Pixi bøger Sprog Bekymrings samtale

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Sammenhænge

Dagtilbudsloven lyder:

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen. *Dagtilbudslovens § 8, stk. 6*

I den nye styrkede pædagogiske læreplan lægges der primært vægt på overgangen/sammenhængen mellem daginstitution og skole. Der er tillige nogle meget klare kriterier at forholde sig til ift., hvad forventningen er til det enkelte barns individuelle og sociale kompetencer, for at sammenhængen bliver så positiv som muligt for det enkelte barn. I UB tillader vi os, som nævnt, at gøre arbejdet med sammenhænge bredere, idet vi udvider forståelsen af ”Sammenhænge” til at indbefatte arbejdet med ”sammenhænge mellem vuggestue og børnehave”. De samme begreber gør sig gældende i hele barnets institutionsliv. Vi tænker her at temaet også indbefatter skift mellem forskelligartede aktiviteter i institutionens forskellige læringsmiljøer.

Det skal nævnes, at vi i UB indgår i *stærkt samarbejde* med Utterslev Skole, hvilket har fokus på barnets sidste 100 dage i børnehaven inden overgang til SFO. Vi har i UB valgt, at uanset, hvor barnet skal gå i skole, prioriterer vi, at det enkelte barn får en relation til kommende skole. Det værende sig via besøg eller billeder af kommende skole.

Utterslev Børnegårds fokusord ift. sammenhænge

Mod/initiativ - Positive erfaringer med børnefællesskaber - Barnets positive erfaringer til sig selv - Vedholdenhed

Skemaet beskriver hvordan vi forbereder barnet til skift store som små

	Pædagogisk tiltag
Vuggestue/ Mod/initiativ	Det pædagogiske personale sætter ord på barnets handlinger og understøtter, hvis barnet har behov. Barnet guides og vi viser, at vi tror på barnets kunnen. Barnets spejler sig i de andre børn og voksne, og får støtte til at prøve selv. Vi har fokus på at understøtte barnets selvværd og selvtillid dagligt. Vi anvender positiv opmærksomhed såsom high five, kram, rosende ord for at fremme konkret adfærd.

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Positive erfaringer med børnefællesskaber	<p>Det pædagogiske personale arbejder med børn i mindre grupper, og har samtaler om det vi oplever, og italesætter hvor hyggeligt vi har det sammen. Børnene får nye venskaber, når vi blander grupperne. De større børn guider de mindre. Vi anerkender og understøtter, så barnet føler sig som en vigtig del af et fællesskab. Børnene forsøger at trøste hinanden, og børnene ved at de kan finde trøst/hjælp hos andre børn på stuen. Vi har fokus på at forberede børnene inden aktiviteter/skift, så de ved, hvad der skal ske, og hvad vi forventer af dem.</p> <p>Børnene er med til at finde på aktiviteter og de opmuntres positivt, når de leger med hinanden. Vi er indlevende i barnets interesse. Barnet har mod på at deltage i aktiviteter. Vi inviterer barnet til at deltage.</p>
Barnets positive erfaringer til sig selv	<p>Det pædagogiske personale understøtter barnets selvtillid og selvværd. Vi hjælper og guider børnene til at kunne selv. Barnet opmuntres til at prøve selv, og tilbydes hjælp når det er svært. Vi italesætter og forbereder barnet på skiftet til børnehave. Vi besøger kommende børnehave/stue og præsenterer barnet for det nye og for legetøjet og børnene. Det sker sammen med nogle af barnets venner fra vuggestuen. Vi benævner tidligere venner, som er rykket til samme børnehave og som barnet kender fra tidligere. Vi bestræber os på at flytte børnene to og to.</p>
Vedholdenhed	<p>Det pædagogiske personale har altid stor fokus på tilknytning og tryghed. Og vi arbejder målrettet med barnets gåpåmod og barnets vedholdenhed. Barnet får positiv opmuntring fra de voksne. Vi ”fejler”/falder, spilder vand/mælk med vilje, så barnet kan se, at de voksne også kan gøre noget skørt. Vi benævner barnets egne forsøg på at mestre, og anerkender og opmuntre til at fortsætte. Det understøtter barnets følelse af selvværd og selvtillid. Vi bruger enten udtryk som ”skidt pyt” og griner lidt, når det går galt, og trøster ved behov og hjælper barnet videre. Vi har fokus på at introducere barnet til sociale spilleregler, som at vente på tur, modtage et afslag fra et barn, eller voksen. Vi sætter ord på barnets intention ved at benævne hvad der sker i situationen, beder barnet ventet lidt og forklare hvornår det er barnets tur. Endvidere har vi fokus på at benævne at barnet øver sig, når noget er svært, så barnet tror på, at det kan lære det. Vi har fokus på at lære barnet om ’dit og mit’, og lære barnet at holde på sin ret.</p>
Børnehave/Mod/initiativ	<p>Det pædagogiske personale har fokus på at forberede børnene på, hvad der skal ske, og hvilke forventninger vi har til deres deltagelse. Vi har fokus på gentagelser for at skabe genkendelighed og tryghed. Når barnet er trygt har det mod på og tør tage initiativ til at prøve nye ting.</p>

Utterslev Børnegårds levende læreplan

	<p>Vi har fokus på at benævne barnets handlinger for at underbygge barnets selvværd og følelse af succes. Vi er deltagende i aktiviteterne/ rollemodeller er guidende, støttende og justerer ift. sværhedsgrad. Vi give barnet mod til at være i centrum eks. i samlinger – italesætter at vi øver os sammen. I samtaler stiller vi åbne spørgsmål, vi har ikke fokus på rigtige og forkerte svar. Det giver barnet mulighed for refleksion og fabulering og får dermed en chance for succesoplevelse</p>
Positive erfaringer med børnefællesskaber	<p>Det pædagogiske personale har fokus på det enkelte barns behov i planlægning af aktiviteter eks skolegruppe. Børnene inddrages og er med til at planlægge førskoleaktiviteter – det giver tryghed i gruppen, når deres ønsker inddrages. De ældste børn er vigtige medlemmer af det lidt større fællesskab – ældste børn få specielle opgaver, som kun de kan klare, fordi de er de store. Det opbygger ansvar, selvtillid og selvværd. Vi arbejder med tydelig struktur på rutiner, så børnene ved, hvad der forventes af dem, og hvad de skal. Vi har fokus på positive oplevelser sammen med andre børn og voksne.</p>
Barnets positive erfaringer til sig selv	<p>Det pædagogiske personale har fokus på barnets mulighed for mestring i aktiviteten, hvilket understøtter barnets selvværdsfølelse og sociale kompetencer. Vi etablerer legerelationer, der sikre positive oplevelse. 'Fri for Mobberi' er et værktøj som kan anvendes til at understøtte, hvordan man er en god ven. Vi anvender elementer fra 'Fri for mobberi' gennem barnets tid i børnehaven. Vi har fokus på at skabe relationer på tværs af stuer ved at arbejde med børnene i aldersgrupper. Vi forbereder kommende skolebørn ved besøg på skoler, og ved at tale om kammerater som allerede går på skolen. Vi har fokus på at opmuntre, og anerkende børn når noget er svært. Vi har fokus på at vores relation til barnet er krydret med positivitet, nærvær og anerkendelse, derved styrkes barnets selvværd og selvtillid. Barnet opnår en følelse af, JEG KAN!</p>
Vedholdenhed	<p>Det pædagogiske personale tager udgangspunkt i UB's årshjulstemaer, og laver forskellige opgaver og forløb derudfra. Temaerne strækker sig over en længere periode. Barnet møder tydelige omsorgsfulde voksne, der fastholder aftaler og krav til barnet. Barnet bliver positivt motiveret til at fortsætte, når noget er udfordrende, og vi italesætter barnets små skridt i udviklingen, og 'fejrer' når det mestrer noget nyt.</p> <p>Vi har fokus på at gøre de sure pligter til noget sjov leg – eks. oprydning –bliver til at samle skatte ind. Vi har fokus på at finde veje til, at børnene bliver ved med at forsøge. Vi er vedholdende sammen! Vi bruger evt. "timer" til opgaverne, og "timer" til de børn, der kan være udfordret på at holde koncentrationen. Barnet har pauser/hviletid, så det har energi til næste aktivitet/rutine.</p>

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Demokrati

Dagtilbudsloven lyder:

Dagtilbud skal give børn medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati. Dagtilbud skal som led heri bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund.

Dagtilbudsloven stk. 4.

Det er i UB selvsagt, at demokrati er en grundværdi, der gennemsyrrer alle vores pædagogiske overvejelser og vores praktiske gøremåder. Vi ser, som nævnt i vores afsnit om ”Børnesyn”, barnet i UB som værende en medskabende af egen udvikling og læring. Udviklingen for et barn i UB er blandt andet præget af, at barnet lærer at mestre forhandling, konfliktløsning og lærer at gå på kompromis i situationer, hvor barnet selv må afgive noget. At mestre denne slags begreber kræver, at vi voksne såvel som børnene, tænker demokratisk og at vi inddrager børnegruppen i beslutninger, der påvirker deres hverdag.

Derfor skal de præsenteres for og stifte bekendtskab med en af samfundets og UBs absolutte grundværdier, nemlig Demokrati, og det gør de hos os lige fra vuggestuen, til de begynder i skolen. De danner sig erfaringer med demokrati på flere måder, som vi yderligere vil klarlægge i det kommende.

Vi ser barnet som værende en aktiv deltager i vores fællesskaber, hvilket betyder at det hos os har mulighed for at påvirke sin egen verden og opleve at det kan udtrykke sig i et trygt rum. Det betyder, at der skal lyttes til barnet og at barnet skal tages alvorligt, hvilket ligeledes understøtter FN konventionen om barnets rettigheder – der netop fremhæver at børn har ret til at udtrykke deres synspunkter med hensyn til forhold, der vedrører dem selv.

Børnene skal have mulighed for at få indflydelse på, og medbestemmelse med hensyn til deres dagligdag, naturligvis afhængig af alder og modenhed. Hensigten er at medvirke til at barnet udvikler selvstændighed, og at barnet lærer at tage medansvar og udvikler evner til at samarbejde og indgå i forpligtende fællesskaber. Det betyder dog ikke frit valg, og medbestemmelse på alle hylder og i alle sammenhænge – det er det pædagogiske personale, der skal tilrettelægge aktiviteterne så børnene har mulighed for at have relevant indflydelse.

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Som nævnt i Indledning/læseguiden har det pædagogiske personale også medbestemmelse og indflydelse på UB's overordnede pædagogiske retning, hvilket tydeligst er kommet til udtryk i de demokratiske processer vi har været igennem under udarbejdelsen af denne læreplan.

Utterslev Børnegårds fokusord ift Demokrati

Medbestemmelse - Ytringsfrihed - Forskellighed - Selvstændighed

Nedenstående skema illustrerer blot eksempler på adfærd man kan identificere og tiltag

	Barnets adfærd	Pædagogiske tiltag
Vuggestuen/ Medbestemmelse	Barnet træffer selv valg ud fra de valgmuligheder vi stiller op	Det pædagogiske personale tilbyder børnene valgmuligheder eks. at vælge egen hagesmæk. De har på samme måde mulighed for at vælge de sange de er optaget af, når vi arbejder med vores sangkuffert. Til frokost har børnene også mulighed for at påvirke, hvad de spiser når vi tydeliggør de forskellige valgmuligheder.
Ytringsfrihed	Barnet giver udtryk for sine følelser enten nonverbalt, eller med sine ord.	Det pædagogiske personale italesætter barnets følelser "Nu kan jeg se, at du er ked af det". Vi har altid øjenkontakt med det barn vi taler til, og søger at barnet bliver trygt ved sine følelser, og det at sætte ord på dem.
Forskellighed	Barnet kan udpege forskelle eks. dreng/pige, lille/stor, de forskellige børns forældre, de forskellig børn på stuen osv.	Det pædagogiske personale italesætter, at det er ok at være anderledes. Vi italesætter forskelligheder uanset om det er i fht. udseende eller behov. Vi hjælper barnet med at sætte ord på sin nysgerrighed omkring barnets egen krop, men også andres kroppe.
Selvstændighed	Barnet tager selv initiativ til at tage tøj af og på.	Det pædagogiske personale lader børnene prøve at tage ble og tøj af og på, men guider dem igennem og hjælper, hvis det er

Utterslev Børnegårds levende læreplan

		nødvendigt. På samme måde støttes børnene i at spise selv med bestik. Ved at styrke selvhjulpenheden, styrker vi selvstændigheden.
Børnehaven/ Medbestemmelse	Barnet fortæller om børnefællesskaber de indgår i. Barnet bidrager i samlinger, projekter og aktiviteter vi laver på stuen.	Det pædagogiske personale er anerkendende over for de forslag barnet kommer med, og vi opretter og afholder f.eks. børnemøder, hvor barnet kan komme til orde og kan føle at de kan have indflydelse på deres hverdag.
Ytringsfrihed	Barnet giver udtryk for at børnefællesskabet på stuen er et trygt sted, hvor de kan udtrykke sig både positivt og negativt. Barnet accepterer de andre børns handlinger og holdninger og kan agere hensigtsmæssigt derefter.	Det pædagogiske personale lærer barnet at tage plads, og at give plads. Dette gør vi blandt andet, ved at træne i at vente på tur. Vi vil eks. til 'børnemøder' skabe et trygt rum, hvor barnet bliver mødt af anerkendende og imødekommende voksne, der sikrer barnet mulighed for at sige meget og til at sige lidt.
Forskellighed	Barnet accepterer at børnene på stuen, bliver mødt forskelligt.(baseret på forskellige behov) Barnet rummer andre børn der ser og opfører sig anderledes end dem selv.	Det pædagogiske personale ser og italesætter børnenes forskelligheder som noget positivt. Vi bruger spejling til at hjælpe barnet med at reflektere over egen og andres adfærd. Derudover arbejder vi med at give barnet en forståelse for egen og andres kulturelle baggrund. Dette gør vi igennem projekter, hvor vi taler om og bruger kreative udtryksformer til at fremhæve forskellighederne som noget positivt.
Selvstændighed	Barnet udviser mod til at deltage i et fællesskab og tør deri sige til og fra. Ydermere kan barnet udsætte egne behov og bidrage til fællesskabet.	Det pædagogiske personale inkluderer barnet i dagligdags gøremål, så barnet opnår en mestringsfølelse, og dermed bygger videre på barnets selvværd. Derudover skaber og understøtter vi lege som barnet og dets kammerater på sigt selv kan igangsætte og udvikle. Disse

Utterslev Børnegårds levende læreplan

		lege kan være regellege som Dåseskjul, Fangeleg, Gemmeleg.
--	--	--

Læreplanstemaer

I dette afsnit vil vi gennemgå de seks læreplanstemaer, og beskrive hvorledes vi i Utterslev Børnegård arbejder med de pædagogiske læringsmiljøer så de understøtter børns brede læring indenfor og på tværs af læreplanstemaerne. Som nævnt i indledningen, har vi valgt ikke at gå i dybden med læreplanstemaerne på samme vis som det pædagogiske grundlag, da vi allerede arbejder med læreplanstemaerne og har dem inkorporeret i vores daglige praksis bl.a. via handleplaner og dokumentation.

Vi vil bygge afsnittene op, så vi inddrager nogle af de fokusord vi har valgt i forbindelse med arbejdet i det pædagogiske grundlag og gør dem relevante ift. de 2 pædagogiske læreplansmål under hvert afsnit. Da vi har et særligt fokus på børns forskellige læringsstile inddrager vi i mange aktiviteter automatisk forskellige læreplanstemaer såsom kommunikation og sprog, alsidig personlig udvikling, krop, sanser og bevægelse, natur, udeliv og science....

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet defineret i den styrkede pædagogiske læreplan:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse”⁶

⁶ Den styrkede pæd. læreplan s. 36

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Som udgangspunkt har det pædagogiske personale i mødet med det nye barn/familie fokus på at etablere en tryk og tillidsfuld tilknytning/relation. Det er grundlaget for at vi kan udvikle barnet i en positiv retning. Det gør sig særligt relevant i vuggestuen, at vi her får skabt en tillidsfuld relation med barnet – inspireret af tryghedscirklen⁷ - så barnet føler sig tryk til at udforske verden og ved hvor den sikre base er, når der er behov for støtte og anerkendelse. Når dette fundament er på plads i vuggestuen, er overgangen til børnehaven noget lettere. I børnehaven skal der dog stadig afsættes tid til at opbygge en tryk relation med barnet/forældrene fra begyndelsen, med udgangspunkt i barnets positive erfaringer fra vuggestuen eller hjemmet.

I Utterslev Børnegård har vi udviklet et begreb MILD⁸, som forudsætter at der netop tages højde for det enkelte barns mulighed for deltagelse og indflydelse. Hvilket derved understøtter barnets engagement, gåpåmod og kompetencer til deltagelse uanset, hvilken position barnet har i fællesskabet.

Det pædagogiske personale har fokus på at tilrettelægge pædagogiske aktiviteter, hvor læringsstile inddrages som et redskab til at imødekomme børnenes forskellige behov. Vi har fokus på at tilrettelægge aktiviteter som tager udgangspunkt i det barnet kan, med blik på nærmeste udviklingszone, hvorved barnet har mulighed for at mestre aktiviteten/opleve succes, hvilket styrker barnets selvværds og selvtillidsfølelse. Endvidere er der i planlægningen fokus på gentagelser, altså samme aktivitet udføres flere gange evt. med små justeringer, hvilket giver barnet mulighed for at se sig selv og sine kammerater i et nyt lys.

Det pædagogiske personales engagement og fordybelse er grundlaget for at styrke barnets motivation for deltagelse i strukturerede og ustrukturerede aktiviteter. Vi ser, at arbejdet med barnets alsidige udvikling er særligt vigtigt, da den alsidige personlighedsudvikling er en forudsætning for barnets tilegnelse af øvrige kompetencer vedr. læreplanstemaerne.

Barnet skal kende sig selv, være 'jeg klog' ift. at indgå i hensigtsmæssige relationer med andre.

⁷ "Se barnet indefra" – bog af: Ida Brandtzæg, Stig Torsteinson, Guro Ølstad, udgivet v/Hans Reitzels forlag, 2016

⁸ MILD står for M – mening; I – barnets mulighed for indflydelse; L – barnets læring på tværs af kontekster; D barnets forudsætning for deltagelse

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Social udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet defineret i den styrkede pædagogiske læreplan:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

§ 5 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børn kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre børn udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting legetøj m.m.”⁹

Social udvikling læner sig meget op af arbejdet med barnets alsidige udvikling. I UB ser vi det, at barnet er trygt og har tillid til det pædagogiske personale, som en forudsætning for barnets mulighed for deltagelse i hensigtsmæssige sociale relationer. Derfor er al begyndelse i vuggestue og børnehave bundet op på en indkørings-/tilknytningsperiode, hvor det vigtigste pædagogiske arbejder ligger i at gøre barn og forældre trygge ved institutionen, personalet samt andre børn på stuen.

I indkøringsperioden er det det enkelte barns behov, der afgør, hvor lang en indkøringsperiode strækker sig. Vi prioriterer at der altid er nogle børn med i indkøringsperioden som barnet kan spejle sig i og identificere sig med – hvorved den sociale udvikling allerede er i gang.

I UB ser vi denne indsats som fundamentet for, at barnet kan opbygge meningsfulde relationer til andre mennesker, og udvikle en forståelse og tolerance for forskelligheder – et vigtigt element i demokratisk dannelse. Et andet eksempel på en pædagogisk tilrettelagt aktivitet hvor netop demokratisk dannelse bliver understøttet, er ’Samling’. Aktiviteten gennemføres dagligt på alle stuer - i vuggestue som børnehave. Samling planlægges så der er mulighed for at børnene bliver set, hørt og inddraget.

⁹ Den styrkede pæd. læreplan s. 38

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Det pædagogiske personales diversitet set i forhold til, alder, uddannelse og erfaringsgrundlag ser vi i UB, som en styrke ift. den demokratiske dannelsesproces.

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Kommunikation og sprog

Pædagogisk mål for læreplanstemaet defineret i den styrkede pædagogiske læreplan

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

§ 7 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn”¹⁰

Kommunikative og sproglige strategier er grundlæggende kompetencer ift. at indgå i relation med andre. I UB har vi fokus på det pædagogiske læringsmiljø. Vi sikrer, at der er visuel understøttelse og guidning ift. daglige rutiner og aktiviteter, eks. i garderobe og ved samling. Vi har billeder på alle aktivitetskasser så børn kan navigere via billeder, hvis ordene mangler. Derved har barnet stadig mulighed for at handle på eget initiativ eksempelvis ift. leg. Al pædagogisk personale har fokus på at benævne det vi gør samt benævne barnets handlinger. Særligt i vuggestuen er den sproglige opmærksomhed vigtig. Gennem vores arbejde med bl.a. KIDS ved vi, at for at sikre børn lige adgang til uddannelsesmuligheder skal sproget grundlægges indenfor de første 3 år. Hvorfor, der i vuggestuen er særlig fokus på sprogudvikling gennem motorik, sanglege med fagter og på benævnelse. Endvidere har vi en stor nysgerrighed på barnets egen motivation og barnets lyst til at eksperimentere med sproget.

Barnets sproglige kompetencer gennem livet spiller ligeledes ind i barnets egen forståelse af sig selv i verden. Forstået som det at kunne benævne en følelse, et behov og forstå andres følelser og behov. I sidste ende handler det om at alle børn skal tilegne sig et følelsessprog, have en begyndende evne til at kunne mentalisere og italesætte og identificere andre børns behov/følelser. Her er det også vigtigt at vi har fokus på alle læringsstile da sprog og bevægelse hænger sammen. Det er vigtigt at barnet ikke blot kan fortælle at det er sulten, men også fortælle, hvor det mærker sultfølelsen i kroppen. I UBs læringsmiljøer og planlagte pædagogiske aktiviteter tages der altid højde for barnets mulighed for at udvikle, udbygge og nuancere barnets sproglige kompetencer.

¹⁰ Den styrkede pæd. læreplan s. 40

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogisk mål for læreplanstemaet defineret i den styrkede læreplan:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”¹¹

Som nævnt i afsnittet kommunikation og sprog er der en sammenhæng mellem udvikling af sprog og krop, sanser og bevægelse. I UB tager vi udgangspunkt i den fælles viden vi har, om det autonome nervesystem, og barnets evne til at kunne regulere sig følelsesmæssigt. Det er særligt udfordrende for et yngre barn selv at regulere en uhensigtsmæssig følelse, hvorfor det har behov for omsorg og trøst fra en voksen. Dette kan man kalde at 'låne' et roligt nervesystem af en person i ro

Opgaven for det pædagogiske personale består derfor i at låne et roligt system til børn i konflikt, affekt etc. og vigtigst i at hjælpe børnene til at anerkende den uønskede følelse og finde redskaber til at være i den. Det er ok at være sur og vred, det er helt naturligt. Vi skal lære at møde og mærke følelsen og lære, hvordan vi kommer ud af den igen.

I UB indretter vi pædagogiske læringsmiljøer så der er mulighed for at barnet ved egen initiativ kan være i high eller low arousal. Både i vores udflytterafdeling Ellinge Strand og i Børnegården har vi mulighed for mange forskelligartede aktiviteter ift. fysisk udfoldelse. Vi har bl.a. mulighed for lade børn benytte klatrevæg i Børnegårdens gymnastiksal, som endvidere indbyder til grovmotoriske udfoldelser. Derudover er der mange skønne naturområder både i Børnegårdens/Sadelmagervejs nærmiljø og særligt på Ellinge strand, som indbyder til at fordybe sig eks. i insekter, huler og huller i jorden.

¹¹ Den styrkede pæd. læreplan s. 42

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for læreplanstemaet defineret i den styrkede pædagogiske læreplan:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

§ 11 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”¹²

Som beskrevet i *Indledningen* arbejder vi på at blive en profil institution inden for TNT. Vi har i UB ansat to funktionspædagoger - en naturinspirator og en teknologi- og science inspirator. De kommer begge rundt i UB's tre afdelinger, og laver aktiviteter sammen med det pædagogiske personale hvor de inddrager natur og eller teknologi/science. Dette er meget givende da, inspirationen fra funktionspædagogerne sætter nye aktiviteter i gang hos det pædagogiske personale, så natur og teknologi bliver en naturlig del af den pædagogiske planlægning. Af aktiviteter kan nævnes: fra jord til bord, kompostering, affaldssortering, spireforsøg, plantedage, metaldetektorer og forstørrelsesglas i naturen, vandkanaler og meget meget mere.

Utterslev Børnegård ligger placeret, så vi har let adgang til natur ved Utterslev Mose og skolehaverne – Udflytter afdelingen Ellinge Strand er naturligvis storforbruger af naturens tilbud, da det er her vi færdes året rundt. Ligeledes er vuggestuen på Sadelmagervej placeret tæt på skolehaverne og parker. Vi er selvfølgelig inspireret af årstiderne og hvad de kalder på af aktiviteter.

UB har ligeledes været en del af Hippomini, hvilket gør at vi har en masse teknologi udviklet til børn som vi tænker ind i den pædagogiske planlægning. Eks. stopmotion, greenscreen og udvikling af robotter.

¹² Den styrkede pæd. læreplan s. 44

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogisk mål for læreplanstemaet defineret i den styrkede pædagogiske læreplan:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

§ 13 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstema

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden”¹³

Det pædagogiske personale planlægger aktiviteter sammen med børnene, hvor de benytter sig af forskellige materialer og medier. Aktiviteterne foregår på stuerne, på tværs af stuer, i aldersgrupper, i aldersintegrerede grupper, i store grupper, dog oftest i små grupper. Herved stifter barnet bekendtskab med forskellige måder at udtrykke sig på og ser sig selv ift. andres forskelligheder i interesser, behov, normer og værdier. Vi tilrettelægger aktiviteter, så det enkelte barn har mulighed for at være centralt eller perifert deltagende og der er altid en pædagogisk bagdør, hvis barnet giver udtryk for, at det ikke har lyst til at deltage, men blot vil være med på sidelinjen.

Som tidligere nævnt planlægger vi udviklingsdifferentierede aktiviteter, som tager udgangspunkt i det enkelt barns behov, hvorfor aktiviteter i mindre grupper er daglig praksis. Det skal være inspirerende at være barn i UB, og vi indretter derfor de pædagogiske læringsmiljøer herefter.

¹³ Den styrkede pæd. læreplan s. 46

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Lokalsamfund

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalmiljøet i arbejdet med etablering af det pædagogiske læringsmiljø for børn”¹⁴

I UB benytter vi os af de tilbud som vores lokalsamfund tilbyder. Vi bruger områdets offentlige legepladser, områdets bibliotek og områdets skolegårde. Derudover er vores nabo ”Børnekulturhuset Sokkelundlille”, et tilbud vi benytter os af så snart, der er et arrangement vi vurderer vil være til berigende for vores aktuelle børnegruppe.

Vi har en herlig beliggenhed i Nordvest, hvor Utterslev mose er inden for gåafstand, og giver os utallige muligheder for at stifte bekendtskab med vind, vejr, Utterslev moses legepladser, og de store vidder på de grønne plæner. På naturværkstedet Streyf har vi mulighed for bål, og nogle gange kan vi endda komme til at klappe et får.

Vi har flere ture ud af huset i løbet af ugen, som vi tager på med vores Christianicykler, disse giver os endnu mere rækkevidde, og endnu mere mulighed for at gøre brug af lokal området.

I vores udflytterafdeling benyttes nærområdet til lange gå ture i skoven, til besøg hos lokale bondemænd, og ture ned til havnen og vandet. Her hilser vi på fiskere, og kan, hvis vi er heldige, se hvad de har i deres net. I sommerhalvåret er der også flere aktiviteter på bl.a. Hundested havn, som vi også gør brug af, når vi vurderer det givtigt for vores børnegruppe.

Vuggestuen på Sadelmagervej er ligeledes glade for at besøge de omkringliggende legepladser, parker, S-togs linje og Skolehaven, som ligger i gåafstand - også for en lille 2 årig.

I det hele taget er inddragelsen af vores lokalområder, en vigtig del af vores pædagogiske praksis og overvejelser, da vi har en ambition om mange ture ud af huset, og ser dette scenskift og møde med andet end institutionens daglige rammer, som et meget brugbart værktøj, når vi arbejder med barnets udvikling og dannelse. Særligt når vi arbejder med at skabe nye og nære relationer, kan en tur for et par udvalgte børn, give et særligt rum, hvor barnet kan få øje på andres kvaliteter uden alt for mange forstyrrende elementer.

Derudover er det også vigtigt for os at informere forældrene om tilbud i lokal området, så de kan involvere sig, og skabe tilknytning til deres lokalområde. Vi gør forældrene i UB opmærksomme på fritidsaktiviteter i nærområdet, som svømning i Bellahøjbadet eller spejder i Utterslevmose. På denne måde er det ikke blot i børnehaven at der knyttes bånd til lokalområdet, men også hjemme i familien.

¹⁴ Den styrkede læreplan s. 29

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Fysisk og psykisk æstetiske børnemiljøer

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed”.¹⁵

I henhold til dagtilbudsloven¹⁶ har vi særligt fokus på at tilrettelægge pædagogiske læringsmiljøer, som appellerer til barnets egen initiativ til leg og social samspil. I Utterslev Børnegård er vi inspireret af KIDS¹⁷ og har f.eks. etableret forskellige legezoner i alle afdelinger. På alle stuer i UB søger vi at imødekomme barnets behov for high- og low arousal, fordybelse og vedholdenhed. Legezonerne skal invitere barnet/børnene til leg, ved at have særlig fokus på indretning og visuel understøttelse. I en legezone, hvor der er fokus på biler, skal biler, garager, biltæpper etc. være i børnehøjde, så barnet selv har mulighed for at igangsætte en leg uden vokseninddragelse. Zonen skal endvidere understøttes af billeder, der henviser til leg med biler.

I de kommende år har vi ambitioner om UB's udendørs arealer ligeledes får etableret legezoner – vi inddrager børnenes tanker og ønsker.

Kravet om at børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, kommer vi bl.a. til at imødekomme ved at interviewe børnehavebørnene herom. De mindre børn i vuggestuen vil vi observere ift., hvorledes de trives i de pædagogiske tilrettelagte læringsmiljøer, og vi vil løbende evaluere og justerer ift. det børnene kalder på, på de enkelte stuer.

Vi kommer til at arbejde meget specifikt med børnenes tolerance, gensidige respekt og indbyrdes samspil på stuen, på tværs af aldersgrupper og på stuerne. I dette arbejde er inddrager vi bl.a. 'Fri for mobberi'¹⁸ og længerevarende temaer.

¹⁵ Den styrkede pæd. læreplan s. 30

¹⁶ Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. • Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed. *Dagtilbudslovens § 8, stk. 7*

¹⁷ KIDS (Kvalitet i daginstitution i Slagelse) KIDS er et redskab til at vurdere den pædagogiske kvalitet i dagtilbud. Dette med henblik på efterfølgende, at kunne udvikle og forbedre de omgivelser, der udgør børnenes betingelser for læring og udvikling.

¹⁸ Fri for mobberi – www.friformobberi.dk

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Evalueringskultur

Utterslev Børnegårds evaluerende pædagogiske praksis

I UB har vi en løbende og systematisk evaluering af det pædagogiske læringsmiljø, fokusord og børnegruppernes trivsel, samt læring, udvikling og dannelse. Når vi har systematiske evalueringer på vores praksis og børnenes udbytte, styrker vi kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø og derved sikres mulighed for at justere på praksis og tilgange, så disse understøtter børnenes behov.

Som pædagogisk personale bruger vi os selv som fineste og stærkeste redskab – derfor er det nødvendigt, at vi bruger tid på, og tør kigge på egen og kollegers praksis, og reflektere over denne for sig selv, eller i dialog med kolleger. På vores stuemøder og fælles afdelingsmøder har vi dagsordner, der sikrer tid til refleksion. Det værende sig inden, under og efter et projekt, et nyt tiltag eller lign. I UB opnår vi derved mange forskellige perspektiver og ”klæder hinanden fagligt på” via disse systematiske refleksionsrum, til stor gavn for kolleger, børn og forældre.

Vi har faste evalueringsspørgsmål, som vi tager udgangspunkt i, når vi kigger målet, læringsmiljøet og børnenes udbytte igennem:

- Hvor gik børnenes opmærksomhed hen?
- Hvordan justerede vi os herefter?
- Hvad skal vi have mindre af?
- Hvad skal vi have mere af?
- Hvad skal de voksne øve sig på?
- Hvilke øvrige mål kom i spil?

Ovenstående spørgsmål stiller skarpt på børneperspektivet, på børnenes medbestemmelse i aktiviteten og øver/træner det pædagogiske personale i at være opmærksomme og lydhøre herpå. Børnenes udbytte af de pædagogiske planlagte aktiviteter vil altid pege tilbage på vores forberedelse, engagement og tilrettelæggelse.

Derudover anvender vi data til at justere praksis og pædagogiske tilgange. Det værende sig data fra sprogvurderinger, vidensoverdragelse, TOPI og diverse handleplaner. Pt. benytter vi de dokumentationsredskaber, der vi har til rådighed via KBH barn, forældreskriv, opslagstavler, udstillinger/ferniseringer, ”Praledage” mv.

Tak fordi du læste med☺

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Bilag 1

Børnegårdens historie

Denne lille skrift er til for at huske historien om UB's - Utterslev Børnegård - tilblivelse. I begyndelsen hed UB – Utterslev Kirkes Børnegård. Da Utterslev Kirke lukkede i 2013 ændrede vi navn til Utterslev Børnegård.

En Pioner

1. maj 1947 tiltrådte Pastor L. A. Clausen som sognepræst i Utterslev Sogns Kirke, som dengang bestod af en gammel trelænget bondegård, hvoraf stuehuset var indrettet som kirkerum (i dag menighedshuset). De to faldefærdige udhuse blev benyttet dels om menighedslokaler og dels som spejderrum. Gennem sit sognearbejde og besøg i de mange hjem så pastor Clausen, at der var et stærkt behov for at få børn passet, når mødrene var eneforsørgere eller begge forældre udarbejdende. Pastor Clausen valgte at arbejde med i menighedsrådet, og i løbet af et par år, blev der dannet en arbejdsgruppe (ca. 54 medl.), der kaldte sig Utterslev Kirkesamfund. Foreningen blev stiftet 6. december 1950 og det blev vedtaget at Kirkesamfundets bestyrelse også skulle være den kommende Børnegårds bestyrelse med en repræsentant fra menighedsrådet.

Pastor Clausen skaffede penge bl.a. ved at indsamle tonsvis af brugte frimærker, gamle aviser og ved at lave lotterier. Der hvilede endvidere en servitut på byggegrunden, at den kun måtte bruges til kirkebyggeri, men det lykkedes at få servitutten ophævet efter lang korrespondance med Københavns ejendomsdirektorat. Til sidst manglede så kun at få indhentet Kirkeministeriets tilladelse til at benytte grunden til oprettelse af en Børnegård. Kirkeministeriet ejede grunden og ønskede garanti for bygningen af en ny kirke, som derfor også indgik i projektet.

Arkitekterne Hoff Windinge udarbejdede skitseplanerne og disse blev forlagt Kirkeministeriet. Kirkeministeriet stillede som endelig betingelse, at der altid skulle sidde en af kirkens præster i UB's bestyrelse. Dette krav ophørte da kirken blev lukket september 2013.

Trods en vis lokal modstand og uenighed i menighedsrådet, tog pastor Clausen og hans kone fat på byggeriet. Pastor Clausen blev kendt over hele landet og for øvrigt også udenfor landets grænser, som "Frimærkepræsten".

D. 21. januar 1958 blev Børnegården indviet. Socialministeriet godkendte en bestyrelse på 5 medlemmer, hvoraf pastor Clausen var formand, og det ene medlem af den øvrige bestyrelse var valgt af menighedsrådet. Børnegården var en selvejende institution med

Utterslev Børnegårds levende læreplan

offentligt tilskud, 40% fra Staten, 30% fra Kommunen og resten dækket, og dette er fortsat gældende. Kirken stod imidlertid først klar til indvielse d. 8. september 1963.

UB har siden sin indvielse d. 21. januar 1958 fungeret som forholdsvis fritidshjem og børnehave, hver med selvstændig ledelse. I 1990 gennemgik børnehaven en total renovering, og de n istandsatte lokaliteter blev indviet 18. maj 1990. Fra 1. maj 1993 ændrede Børnegården status og blev en integreret institution. Navnet UKB blev bibeholdt og leder for den samlede institution blev Margot Clemmensen.

1. maj 1994 var det fritidshjemmets tur til at skifte udseende og der blev foretaget store bygningsmæssige ændringer, således at institutionen kunne leve op til nutidens krav. D. 20. maj 1997 udvidedes Børnegården med en Udflytterbørnehave på 50 børn, som dagligt kører med bus til Ellinge Strand, beliggende mellem Hundested og Frederiksværk. Københavns Kommune lejede Udflytterbørnehaven af Hovedstadens Røde Kors og Utterslev Kirkes Børnegård forestår det driftsmæssige og pædagogiske arbejde.

D. 31. juli 2003 lukkede fritidshjemmet i forbindelse med etableringen af Utterslev Skole, som fik egen KKFO "Københavns Kommunes fritidsordning" – UFO'en.

Fra 15. marts 2005 til 5. oktober deltog UKB i et pædagogisk forsøg med enkeltintegration af børn med autisme. Vi havde børn, som blev trænet efter en specialpædagogisk tilgang ABA, som er den amerikanske forkortelse for Applied Behavior Analysis – anvendt adfærdsanalyse. Metoden viser sig velegnet til at fremme indlæring og til at begrænse uhensigtsmæssig adfærd for børn med autisme spektrum forstyrrelse – ASF.

D. 21. januar 2008 blev UKB 50 år. Fødselsdagen blev festligholdt hen over året, vi havde arrangementer for børn og forældre, vi fik lavet en film om Børnegården og Ellinge Strand og vi havde festlige indslag i div. aviser og lokal tv.

D. 1. februar 2015 blev UB sammenlagt med Bispebjerg Vuggestue. Udvidelsen betød, at vi nu også havde plads til 24 vuggestuebørn fordelt på to stuer på Sadelmagervej. Vuggestuen er oprindeligt en toværelses og en treværelses lejlighed i stueetagen – en unik lille perle fra 1936.

D. 1. september 2017 etablerede vi en vuggestuestue i Børnegården med plads til 12 børn, hvilket nu er udvidet til 16. Med etableringen af en vuggestue i Børnegården etablerede vi ligeledes produktionskøkkener i Børnegården og på Ellinge strand, så vi nu kunne tilbyde madordning i alle tre afdelinger.

Utterslev Børnegårds levende læreplan

Børnegårdens ledelse har gennem årene været

Børnehaven

Fru Ingrid M. Hansen 1. december 1957 – 1. april 1983 ❖ Margot Clemmensen 15. marts 1983 – 31. januar 2018 ❖ Suzanne Husum Elmgreen 1. februar 2018 –

Fritidshjemmet

Diakon Christian Sørensen 1. januar 1958 - 1. februar 1962 ❖ Edith Steffensen 1. februar 1962 - 1. september 1993

Bestyrelsesformænd

Per Hallberg ❖ Nynne Afzelius ❖ Kaare Winkel Pedersen ❖ Birgitte Fabritius de Tegnagel ❖ Constanze Stengert ❖ Kristine Christoffersen

Børnegårdens nuværende ledelse

Leder Suzanne Husum Elmgreen ❖ **Souschef** Randi Pedersen ❖ **Afdelingsleder** i udflytterbørnehaven Mathis Bjørn Schmidt ❖ **Formand** Kristine Christoffersen